

Evropská komise

Školící příručka pro GPP

Úvod

Ekologický nákup! – Dosáhnout změny pomocí GPP

Změna klimatu

- ▶ Do roku 2100 se průměrné teploty zvýší o 2–4 °C, což povede ke:
  - zvýšení hladiny moří a ohrožení pobřežních regionů po celém světě;
  - snížení zemědělské produktivity, zejména v rozvojovém světě;
  - šíření nemocí, jako je malárie a žlutá zimnice;
  - ztrátě biologické rozmanitosti, přičemž 20–50 % suchozemských druhů bude hrozit vyhynutí;
  - častějším extrémním povětrnostním podmínkám.

Změna klimatu (pokr.)

- ▶ Hlavní příčina: výroba energie spalováním fosilních paliv – výroba elektřiny, doprava, vytápění, průmyslové provozy = 80 % celkových emisí CO₂

Změna klimatu (pokr.)

Jak může GPP pomoci?

► Energetická účinnost:

- zlepšení energetické výkonnosti nových a renovovaných veřejných budov;
- nákup energeticky účinných kancelářských přístrojů (PC, tiskárny, kopírovací stroje atd.);
- nákup energeticky účinnějších vozidel veřejného vozového parku.

► Propagace obnovitelných zdrojů energie:

- nákup ekologické elektřiny;
- využívání alternativních paliv pro veřejnou dopravu a veřejný vozový park.

Znečištění ovzduší a vody

- ▶ V období 1997–2004 bylo až 60 % obyvatel měst EU vystaveno nadměrným hladinám částic, oxidu dusičitého nebo ozónu, které způsobovaly nejrůznější zdravotní problémy.
- ▶ Téměř 90 % rozlohy EU je zasaženo eutrofizací (nadměrným množstvím živin ve vodních systémech), což vede k omezování biologické rozmanitosti a ovlivňování lidské spotřeby.

Znečištění ovzduší a vody (pokr.)

- ▶ Hlavní příčina znečištění ovzduší ve městech: emise vozidel
- ▶ Hlavní příčina eutrofizace: zemědělská praxe, neupravené městské odpadní vody

Znečištění ovzduší a vody (pokr.)

Jak může GPP pomoci?

- ▶ Omezování znečištění ovzduší ve městech:
  - nákup autobusů a vozového parku s nízkými emisemi částic a oxidů dusíku

- ▶ Omezování eutrofizace způsobené nevhodnou zemědělskou praxí:
  - nákup udržitelně vyráběných potravin, např. potravin z ekologického nebo integrovaného zemědělství

Odlesňování

- ▶ Každoročně je pro svět ztraceno 13 milionů hektarů lesů
  - plocha 3krát větší než Dánsko – většina z nich je vykácena nezákonně
  - Omezování schopnosti světa pohlcovat CO₂
  - Ztráta přirozeného prostředí hrozící vyhynutím velkého množství rostlinných a živočišných druhů

Odlesňování (pokr.)

Jak může GPP pomoci?

- ▶ Nákup dřeva / dřevařských výrobků pouze ze zákonně vytěžených zdrojů
- ▶ Zvýšení poměru dřeva pocházejícího z udržitelně obhospodařovaných lesů

Další oblasti, kde může GPP pomoci – několik příkladů

- ▶ Záchrana přírodních zdrojů:
  - nákup výrobků z recyklovaných materiálů;
  - snižování spotřeby papíru nákupem tiskáren schopných tisknout oboustranně; podpora využívání multifunkčních zařízení.
- ▶ Nezávadné pracovní podmínky pro zaměstnance, studenty, pacienty nemocnic atd.:
  - používání netoxických čisticích prostředků;
  - podávání udržitelně vyráběných potravin v jídelnách;
  - vyloučení škodlivých látek z konstrukcí budov a renovačních prací.

GPP – definice

- ▶ Zadávání ekologických veřejných zakázek = postup, kdy je v procesu zadávání zakázek přihlíženo k environmentálním aspektům.
- ▶ GPP je chytré zadávání zakázek – znamená to zlepšování účinnosti zadávání veřejných zakázek a zároveň využívání tržní síly veřejných orgánů k dosažení významných přínosů pro životní prostředí na místní i světové úrovni.

Proč zavést GPP?

GPP ...

- .....je mocné
- .....je chytré
- .....zaměřuje se na místní politické cíle
- .....podporuje inovaci
- .....je populární
- .....je pokrokové
- .....je dosažitelné!

GPP ... je mocné

- ▶ Evropské veřejné orgány ročně vydají více než 1 800 miliard EUR za zboží a služby (14–16 % HDP)

- ▶ Směrování těchto výdajů k nákupu ekologičtějších výrobků a služeb může:
  - zajistit významný přímý přínos pro životní prostředí;
  - pomoci vést trh k ekologičtějším výrobkům a službám;
  - být příkladem pro firemní a soukromé spotřebitele.

GPP ... je mocné

- ▶ Elektřina vyráběná z obnovitelných zdrojů
  - Pokud by všechny evropské veřejné orgány nakupovaly ekologickou elektřinu, bylo by možné naplnit **18 % kjótských závazků**.
- ▶ Snižování energetické náročnosti a CO₂
  - Veřejné orgány EU nakoupí ročně 2,8 miliónu počítačů – 12 % trhu.
  - Pokud by bylo možné evropský trh přeorientovat na výrobu energeticky účinnějších PC, pak by bylo možné zamezit vzniku **více než 8 milionů tun CO₂** – což odpovídá emisím produkovaným téměř jedním milionem lidí.

Zdroj: Projekt RELIEF – www.iclei-europe.org/relief (viz poznámky)

GPP ... je mocné

► Ekologické zemědělství

- Veřejné orgány nakupující ekologické potraviny by mohly kompenzovat vliv eutrofizace více než **3,5 milionu lidí**.
- Ekologický nákup zajišťuje významné snížení skleníkových plynů odpovídající emisím 600 000 lidí, a to jen u potravin ve veřejném sektoru.

Zdroj: Projekt RELIEF – www.iclei-europe.org/relief

GPP ... je chytré

- ▶ GPP neznamena nutně vyšší výdaje:
  - **Náklady na životní cyklus:** Je velmi důležité zohlednit náklady na výrobek/službu po celou dobu jejich životnosti – pořizovací cena, náklady na používání a údržbu, náklady na likvidaci.
  - **Účinné zadávání veřejných zakázek:** GPP zahrnuje naplnění vašich potřeb co nejúčinnějším využíváním zdrojů – zohlednění skutečné potřeby nákupu.
  - **Příklad:** Město Tübingen v Německu ušetřilo 30 000 EUR ročně centralizací veřejných zakázek na čisticí prostředky a služby a používáním inovativních výrobků.

GPP ... se zaměřuje na místní politické cíle

► Dosažení místních environmentálních a zdravotních cílů:

- Většina místních environmentálních a zdravotních problémů je ovlivněna výrobky, které kupujeme, a způsobem poskytování služeb – GPP je účinným nástrojem k řešení těchto otázek přímo u zdroje.

- Příklad: Na centrální ulici ve Frankfurtu nad Mohanem produkovaly 54 % emisí NOx autobusy – pouze 4 % celkového objemu dopravy. Místní orgány nyní vypisují veřejné soutěže na autobusy s velmi nízkými emisemi a to má významný vliv na zlepšování místního ovzduší.

GPP ... podporuje inovaci

► Podpora inovace:

- Trh s ekologickými výrobky se rychle rozrůstá na mezinárodní úrovni.
- Zajištění trhu pro tyto výrobky pomáhá evropským dodavatelům rozvíjet inovativní přístupy a zlepšovat mezinárodní konkurenceschopnost evropského, vnitrostátního a místního průmyslu.
- V Japonsku i v USA vnitrostátní vlády zavedly zákony na podporu tvořivosti průmyslu a získaly povinnými veřejnými nákupy výrobků šetrných k životnímu prostředí na mezinárodní úrovni konkurenční výhodu.

GPP ... podporuje inovaci

- ▶ Podpora inovace (pokr.):
  - **Příklad:** V Maidstone (Spojené království) byly po intenzivním, otevřeném dialogu s trhem nabídnuty úklidové služby s nízkým dopadem na životní prostředí, s vyloučením velkého množství nebezpečných chemikálií, bez dalších nákladů.
  - Vítězná společnost se nyní nově prezentuje jako úklidová společnost šetrná k životnímu prostředí. Nyní většina jejich dalších smluv také využívá tento přístup.

GPP ... je populární

► Zlepšení veřejné image:

- 85 % občanů EU má pocit, že politici by měli životní prostředí považovat za stejně důležité jako hospodářské a sociální politiky.
- Zavedení politiky GPP je velmi účinným způsobem potvrzení závazku vašeho orgánu k udržitelnosti jako celku.
- Půjdou-li veřejné orgány příkladem, mohou také vést soukromé společnosti a širokou veřejnost ke změně jejich spotřebitelských návyků.

GPP ... je pokrokové

- ▶ Příprava na budoucí právní předpisy:
  - Environmentální právní předpisy v Evropě jsou stále přísnější:
    - povinné emisní normy pro vozidla
    - normy pro energetickou účinnost budov a výrobky spotřebovávající energii
    - omezené používání škodlivých látek
  - GPP může pomoci nabídnout zkušební prostředí pro dodavatele ke zlepšení vlivu jejich výrobků na životní prostředí dříve, než se normy stanou povinnými pro všechny.

GPP ... je proveditelné!

- ▶ GPP je přímo proveditelné:
  - **K dispozici jsou užitečné pokyny** – tato příručka představuje jasné pokyny k provádění GPP.
  - **Neexistují právní překážky** – právní rámec pro GPP je nyní vyjasněn (viz [modul 2 Školící příručky pro GPP ES](#)).
  - **Mnoho úspěšných případů** – dobré praktické příklady z celé Evropy.

Curych, Švýcarsko

- Nakoupili 2 166 energeticky účinných počítačů = během jejich používání zamezili 127 114 kg CO₂.
- Použili kritéria pro energetickou účinnost a udržitelné stavební materiály na 45 081 m², což zahrnovalo zakázky v hodnotě 175,1 milionu EUR.
- Nakoupili ekologické potraviny v hodnotě 390 000 EUR = 5,6 % jejich celkového rozpočtu .

Amaroussion/Kalithea, Řecko

- Nakoupili recyklovaný papír společně s několika dalšími orgány. Cena recyklovaného papíru se oproti ceně běžného papíru snížila.

Freiburg, Německo

- Odbor školství a vzdělávání zavedl čtyřletý leasing kopírovacích strojů třídy A. Bez nákladů na údržbu. 75 škol platí pouze za počet kopií. Cena služby se snížila o 50 %.

Německá a rakouská federální vláda

- Jak německé ministerstvo životního prostředí, tak rakouské ministerstvo zemědělství, lesnictví, životního prostředí a vod nyní nakupují 100% ekologickou elektřinu .

Kolding, Dánsko

- Změnili téměř 100 % svých politik nákupu tak, aby zahrnovaly environmentální aspekty. Celkový rozpočet veřejných zakázek se snížil o 10 %.

Barcelona, Španělsko

- Veškeré úklidové služby Barcelony (v hodnotě 16,2 milionu EUR) používají netoxické výrobky.

Proč začít s GPP PRÁVĚ TEĎ?

GPP ...

.....je mocné

.....je chytré

.....zaměřuje se na místní politické cíle

.....podporuje inovaci

.....je populární

.....je pokrokové

.....je dosažitelné!

➔ ***Proto začněte právě teď!***

► Úplnou verzi Školící příručky pro GPP najdete na:

http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit_en.htm

Školící příručku pro Evropskou komisi vytvořila ICLEI – Local Governments for Sustainability, 2008

Vlastník, vydavatel: Evropská komise, GŘ pro životní prostředí-G2, B-1049, Brusel

Omezení odpovědnosti: Evropská komise nepřijímá žádnou odpovědnost ani záruku za informace uvedené v tomto dokumentu.

Fotografie: Renee Brautigam (snímek 7), Peter Defranceschi (snímky 12, 19), Mark Hidson (snímek 15), Kolding Kommune (snímek 25) a StockXchng: BSK (snímek 2), Claudia Meyer (snímek 3), Jim Frech (snímek 4), Ramzi Hashisho (snímek 5), Terence O'Brien (snímek 6), Peter Hellebrand (snímek 8), Kimberlee Kessler Design (snímek 9), Stefanie L. (snímek 14), Sarah T. (snímek 17), Sanja Gjenero (snímek 20), Daniel Furger (snímek 23), Vangelis Thomaidis (snímek 23), Taylor Hart (snímek 24), Nina Briski (snímek 25)